Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2024/2002

26.7.2024

KOMISSION SUOSITUS (EU) 2024/2002,

annettu 24 päivänä heinäkuuta 2024,

suuntaviivoista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan tulkitsemiseksi energianhallintajärjestelmien ja energiakatselmusten osalta

(tiedoksiannettu numerolla C(2024) 5155)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2012/27/EU ([1]) säädetään vaatimuksesta saavuttaa yleistavoitteena vähintään 32,5 prosentin energiansäästö unionin tasolla vuoteen 2030 mennessä.

(2) Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa SWD(2013) 447 final ([2]) komissio antoi jäsenvaltioille ohjeita direktiivin 2012/27/EU mukaisten energiakatselmusten ja energianhallintajärjestelmien saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä ja niiden täytäntöönpanosta. Ohjeilla autettiin jäsenvaltioita ottamaan käyttöön asianmukaiset järjestelmät, välineet ja menetelmät, joiden avulla ne voivat hyödyntää täysimääräisesti energiansäästöpotentiaalinsa ja saavuttaa energiatehokkuutta koskevan yleistavoitteen.

(3) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791 ([3]) annettiin 13 päivänä syyskuuta 2023. Sillä laadittiin uudelleen direktiivi 2012/27/EU säilyttäen osa sen säännöksistä muuttumattomina ja ottamalla samalla käyttöön joitakin uusia vaatimuksia. Erityisesti vuoden 2030 tavoitetasoa nostettiin tuntuvasti energiatehokkuuden osalta, mukaan lukien energianhallintajärjestelmät ja energiakatselmukset.

(4) Direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan mukaan energianhallintajärjestelmien tai energiakatselmusten soveltamistarve määräytyy yrityksen keskimääräisen energiankulutuksen perusteella.

(5) Sen vuoksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksille, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus kolmen edellisen vuoden aikana kaikki energiankantajat huomioon ottaen on yli 10 TJ, tehdään energiakatselmus, kun taas yritykset, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus on yli 85 TJ, ottavat käyttöön energianhallintajärjestelmän.

(6) Yrityksiä, joiden energiankulutus on direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan 1 kohdassa määritellyn kynnysarvon alapuolella, olisi kuitenkin kannustettava tekemään energiakatselmuksia ja toteuttamaan niistä johtuvat suositukset.

(7) Asianmukaisten edellytysten luomiseksi pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille) ja niiden tukemiseksi jäsenvaltioita kannustetaan ottamaan käyttöön pk-yritysten ja mikroyritysten energiakatselmuskeskusten tapaisia mekanismeja, siltä osin kuin ne eivät kilpaile yksityisten katselmoijien kanssa, jotta pk-yrityksille voidaan tarjota energiakatselmuksia ja muita tukijärjestelmiä. Jäsenvaltioiden tulisi varmistaa pk-yritysten tukijärjestelmiä ja -ohjelmia kehittäessään, että näihin ohjelmiin sisältyy myös pk-yrityksille annettava tuki energiatehokkuustoimenpiteiden moninaisten hyötyjen määrittämisessä, energiatehokkuuteen liittyvien etenemissuunnitelmien laatimisessa ja energiatehokkuusverkostojen kehittämisessä pk-yrityksille riippumattomien välittäjien avustuksella.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/27/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj).

([2]) Guidance note on Directive 2012/27/EU on energy efficiency – Article 8: Energy audits and energy management systems, SWD (2013) 447 final, 6.11.2013.

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

(8) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että energiakatselmuksissa ja energianhallintajärjestelmissä otetaan huomioon asiaankuuluvat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit, kuten EN ISO 50001 (energiahallintajärjestelmät) tai EN 16247–1 (energiakatselmukset) tai, jos niihin sisältyy energiakatselmus, EN ISO 14000 (ympäristöjärjestelmät), ja että ne ovat siten myös uudelleenlaaditun energiatehokkuusdirektiivin liitteen VI säännösten mukaisia.

(9) Energiakatselmukset voidaan tehdä itsenäisesti tai osana laajempaa ympäristöjärjestelmää tai energiatehokkuussopimusta, mutta näiden lähestymistapojen on joka tapauksessa oltava direktiivin (EU) 2023/1791 liitteen VI vähimmäisvaatimusten mukaisia.

(10) Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joilla direktiivin (EU) 2023/1791 11 artikla saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2025, lukuun ottamatta 11 artiklan 1 kohdan säännöksiä, jotka koskevat ensimmäisten energianhallintajärjestelmien täytäntöönpanoa ja jotka on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2027, ja 11 artiklan 2 kohdan säännöksiä, jotka koskevat direktiivin soveltamisalaan kuuluvien velvoitettujen yritysten suorittamaa ensimmäistä energiakatselmusta ja jotka on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2026.

(11) Jäsenvaltiot voivat harkintansa mukaan valita, miten ne saattavat energianhallintajärjestelmiä ja energiakatselmuksia koskevat vaatimukset osaksi kansallista lainsäädäntöään ja panevat ne täytäntöön kansallisiin olosuhteisiinsa parhaiten sopivalla tavalla. Tässä yhteydessä olisi suositeltavaa tulkita direktiivin (EU) 2023/1791 asiaankuuluvia säännöksiä yhdenmukaisella tavalla, mikä edistäisi direktiivin (EU) 2023/1791 johdonmukaista ymmärtämistä kaikissa jäsenvaltioissa niiden valmistellessa toimenpiteitä, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä,

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

Jäsenvaltioiden olisi noudatettava tämän suosituksen liitteessä annettuja tulkintaa koskevia suuntaviivoja saattaessaan direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Tehty Brysselissä 24 päivänä heinäkuuta 2024.

Komission puolesta
Kadri SIMSON
Komission jäsen

LIITE

1. **JOHDANTO**

Näissä suuntaviivoissa annetaan jäsenvaltioille ohjeita direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan tulkinnasta, kun ne saattavat direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Nämä ohjeet korvaavat aiemman ohjeasiakirjan ”Guidance note on Directive 2012/27/EU of 6 November 2013 on energy efficiency – Article 8: Energy audits and energy management systems” (SWD (2013) 447 final). Joistakin edellisen ohjeasiakirjan osista voi edelleen olla jäsenvaltioille hyötyä energiakatselmukseen liittyvien säännösten täytäntöönpanossa.

Euroopan unionin tuomioistuimella on kuitenkin yksinomainen toimivalta tulkita unionin lainsäädäntöä sitovasti.

2. **OIKEUDELLINEN JA POLIITTINEN KONTEKSTI**

Energiakatselmukset ja energianhallintajärjestelmät ovat keskeisiä välineitä yritysten (ja muiden tahojen, kuten julkisten elinten) nykyisen energiankulutuksen arvioinnissa ja energiansäästömahdollisuuksien määrittämisessä. Direktiivissä (EU) 2023/1791 säilytetään siten monet direktiivin (EU) 2018/2002 säännöksistä.

Direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklalla korvataan direktiivin 2012/27/EU 8 artikla.

Tärkein direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan ja direktiivin (EU) 2018/2002 8 artiklan välinen ero koskee yritysten velvollisuutta ottaa käyttöön energianhallintajärjestelmä tai tehdä energiakatselmus ja tämän velvollisuuden soveltamisalaa.

Direktiivin (EU) 2018/2002 säännöksissä soveltamisala määritellään yrityksen luonteen perusteella (eli pk-yritys vai muu yritys), kun taas direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan 1 kohdan mukaan ”[j]äsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus kolmen edellisen vuoden aikana ja kaikki energiankantajat huomioon ottaen on yli 85 TJ, ottavat käyttöön energianhallintajärjestelmän.”

Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava 11 artiklan 2 kohdan mukaan, että ”yrityksille, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus kolmen edellisen vuoden aikana kaikki energiankantajat huomioon ottaen on yli 10 TJ ja jotka eivät käytä energianhallintajärjestelmää, tehdään energiakatselmus”.

Direktiivin 11 artiklan 1 ja 2 kohdassa ei suljeta pois mitään toimialoja niiden toiminnan perusteella (esimerkiksi päästökauppajärjestelmään kuuluvat laitokset tai IPPC-luvan (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) haltijat).

3. **NÄISSÄ SUUNTAVIIVOISSA KÄYTETYT KESKEISET TERMIT**

Seuraavat keskeiset termit ovat merkityksellisimpiä tulkittaessa direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan mukaisten velvoitteiden soveltamisalaa.

3.1 **Direktiivissä (EU) 2023/1791 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1099/2008** [1] **määritellyt käsitteet**

Energiatuotteet

’Energiatuotteilla’ tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 1099/2008 2 artiklan d alakohdan mukaan polttoaineita, lämpöä, uusiutuvaa energiaa, sähköä tai mitä tahansa muuta energian muotoa.

Energianhallintajärjestelmä

’Energianhallintajärjestelmällä’ tarkoitetaan direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 16 alakohdan mukaan sellaista strategiaa, jossa asetetaan energiatehokkuustavoite ja suunnitelma kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi, toisiinsa liittyviä tai keskenään vuorovaikutussuhteessa olevia osatekijöitä, mukaan lukien todellisen energiankulutuksen seuranta, energiatehokkuuden parantamiseksi toteutetut toimet ja edistymisen mittaaminen.

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2008, annettu 22 päivänä lokakuuta 2008, energiatilastoista (EUVL L 304, 14.11.2008, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1099/oj).

Energiakatselmus

'Energiakatselmuksella' tarkoitetaan direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 32 alakohdan mukaan järjestelmällistä menettelyä, jonka tarkoituksena on saada riittävästi tietoa rakennuksen tai rakennusryhmän, teollisen tai kaupallisen toiminnan tai laitoksen tai yksityisen tai julkisen palvelun energiankulutusprofiilista ja jonka avulla voidaan yksilöidä mahdollisuudet kustannustehokkaaseen energiansäästöön, määrittää säästön suuruus ja tunnistaa mahdollisuudet uusiutuvan energian kustannustehokkaaseen käyttöön tai tuotantoon ja jolla raportoidaan katselmuksen tuloksista.

Energian loppukulutus

'Energian loppukulutuksella' tarkoitetaan direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 6 alakohdan mukaan kaikkea teollisuudelle, liikenteelle, mukaan lukien kansainvälisen ilmailun energiankulutus, kotitalouksille, julkisiin ja yksityisiin palveluihin, maataloudelle, metsätaloudelle, kalataloudelle ja muille loppukäyttäjäsektoreille toimitettua energiaa, lukuun ottamatta kansainvälisen meriliikenteen polttoaineita, ympäristön energiaa ja toimituksia muuntosektorille ja energiasektorille, sekä asetuksen (EY) N:o 1099/2008 liitteessä A määritellystä siirrosta ja jakelusta aiheutuvaa hävikkiä.

3.2 **Käsitteet, joita ei ole määritelty direktiivissä (EU) 2023/1791 eikä muissa oikeudellisesti sitovissa unionin säädöksissä**

Yritys

'Yritystä' ei ole määritelty direktiivissä (EU) 2023/1791. Direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 30 ja 31 alakohdassa viitataan kuitenkin komission suosituksen 2003/361/EY ([2]) liitteeseen. Mainitussa liitteessä olevan I osaston 1 artiklassa todetaan, että "[y]rityksiksi katsotaan niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta kaikki yksiköt, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa. Yrityksiksi katsotaan erityisesti yksiköt, jotka harjoittavat käsiteollista toimintaa tai muuta toimintaa yksin tai perheen voimin, henkilöyhtiöt taikka taloudellista toimintaa säännöllisesti harjoittavat yhdistykset." ([3])

Direktiivin (EU) 2023/1791 yhteydessä komissio tulkitsee tämän tarkoittavan seuraavaa:

— Ainoastaan jäsenvaltion alueella sijaitsevat yritykset ovat velvollisia noudattamaan vaatimuksia. Energiankulutusta arvioitaessa olisi kuitenkin otettava huomioon kaikki sidosyritykset EU:n alueella.

— Myös yritykset, jotka ovat osittain tai kokonaan julkisten elinten omistuksessa tai määräysvallassa, kuuluvat 11 artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan 2 kohdan velvoitteiden piiriin.

— Jäsenvaltioiden olisi edistettävä energianhallintajärjestelmien ja energiakatselmusten täytäntöönpanoa julkishallinnossa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, kuten direktiivin (EU) 2023/1791 johdanto-osan 84 kappaleessa todetaan.

4. **MENETELMÄT YRITYKSEN KESKIMÄÄRÄISEN VUOTUISEN KULUTUKSEN LASKEMISEKSI**

Perusteet sen määrittämiseksi, kuuluuko yritys tiettynä vuonna '***n***' 11 artiklan 1 kohdan tai 11 artiklan 2 kohdan mukaisen velvoitteen soveltamisalaan, perustuvat kolmen edellisen vuoden (n-3, n-2 ja n-1) keskimääräiseen vuotuiseen energian loppukulutukseen. Koska osaksi kansallista lainsäädäntöä saattamisen määräaika on 10. lokakuuta 2025, vuoden 2025 velvoitetta on arvioitava yrityksen vuosien 2022, 2023 ja 2024 keskimääräisen vuotuisen energian loppukulutuksen perusteella.

Tässä jaksossa kuvatulla tämän parametrin suositellulla laskemistavalla pyritään varmistamaan, että laskemisesta aiheutuu vain kohtuullista vaivaa jäsenvaltioille ja yrityksille, minkä vuoksi siinä otetaan huomioon ainoastaan yritykseltä laskutetut ([4]) energialaskut (ks. 4.2 kohta) ja uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian oma kulutus.

([2]) Komission suositus, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (tiedoksiannettu numerolla K(2003) 1422) (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

([3]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.6.1987, komissio v. Italia, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 18.6.1998, komissio v. Italia, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, ECR-I-3851, CNSD, 36 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 19. helmikuuta 2002, Wouters, C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, 46 kohta.

([4]) Sellaisille energiankantajille, joita ei laskuteta energiayksiköiden perusteella, voidaan huomioida painoyksiköt (esim. kivihiilen osalta tonni) ja tilavuuden yksiköt (esim. puun osalta kuutiometri).

Jos yrityksellä on kuitenkin jo tarkempi arvio vuotuisesta energian loppukulutuksestaan esimerkiksi siksi, että se on jo ottanut käyttöön energianhallintajärjestelmän tai tehnyt energiakatselmuksen, sen tulisi käyttää näitä tietoja.

4.1 **Järjestelmän rajat**

Järjestelmän rajoja ei ole määritelty direktiivissä (EU) 2023/1791, ja tämän jakson olisi toimittava vain ohjenuorana. Järjestelmän rajoina voidaan pitää analysoidun järjestelmän, energiakatselmusten ja energianhallintajärjestelmien tapauksessa kyseisen yrityksen, fyysisiä tai organisatorisia rajoja.

Direktiivin (EU) 2023/1791 yhteydessä energiankulutusta olisi tarkasteltava 2 artiklan 5 alakohdassa määriteltynä ’energian loppukulutuksena’.

Yrityksen keskimääräistä vuotuista energiankulutusta laskettaessa olisi huomioitava kaikki energiankantajat ja kaikki energiankäyttö (esim. ilmanvaihto, valaistus, lämmitys, jäähdytys, kuljetus, datan tallentaminen ja tuotantoprosessit).

4.2 **Yritykseltä laskutetut energialaskut**

Laskettaessa yrityksen keskimääräistä vuosikulutusta niiden yritysten yksilöimiseksi, joita velvoite koskee, huomioidaan pääosin yritykseltä laskutetut energialaskut. Ostavan yrityksen olisi kuitenkin huomioitava myös energiapalvelujen tarjoajan ([5]) yritykselle toimittama (esim. energiapalvelusopimuksilla) kulutettu energia.

Huomioon olisi otettava myös uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian oman kulutuksen osuus järjestelmän rajojen sisällä (esimerkiksi silloin, kun sähköä tuotetaan aurinkosähköpaneeleilla yrityksen toimipaikalla) ([6]). Tuotetun energian sähköverkkoon syötetty osuus olisi kuitenkin vähennettävä mitatusta ja laskutetusta kulutuksesta, jos tätä ei ole jo tehty automaattisesti.

4.3 **Rakenteeltaan monimutkaisten yritysten arviointi**

Kolmen vuoden keskimääräisen vuotuisen energiankulutuksen arviointi on suhteellisen yksinkertaista riippumattomien yritysten tapauksessa ([7]). Rakenteeltaan monimutkaisempien yritysten vuosittainen energian loppukulutus voidaan laskea samalla tavalla kuin henkilöstöä, vuosittaista liikevaihtoa tai vuotuista tasetta koskevat luvut lasketaan pk-yritysten määritelmää koskevan käyttöoppaan ([8]) mukaisesti. Tämä pk-yrityksen aseman arviointia koskeva menetelmä on kansallisten viranomaisten ja yritysten hyvin tuntema.

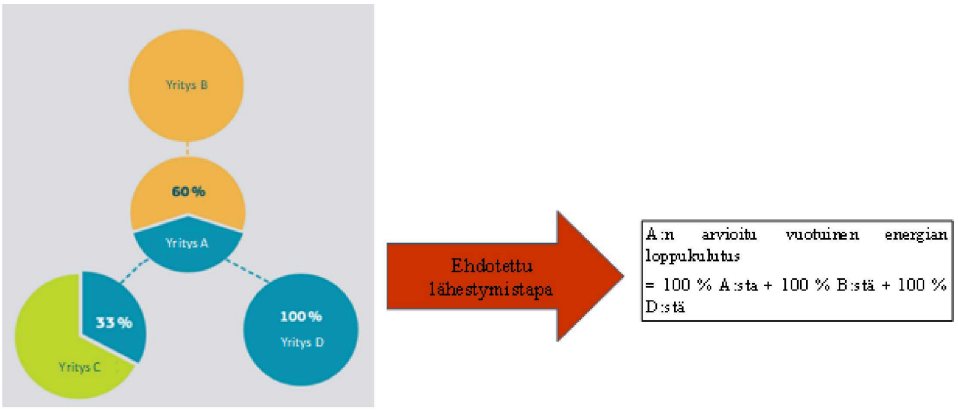
Tässä asiakirjassa annetaan ohjeita tietojen käsittelystä yrityksen luokan mukaan ja sen mukaan, minkälaisia suhteita sillä on muihin yrityksiin (ks. kaavio 1). Näissä ohjeissa ehdotetussa vuotuisen energiankulutuksen laskentatavassa otettaisiin huomioon ainoastaan sidosyritykset (yli 50 prosentin määräysvalta) mutta ei omistusyhteysyrityksiä.

([5]) Energiapalvelujen tarjoaja on määritelty direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 29 alakohdassa.

([6]) Jäsenvaltiot voivat sallia uusiutuvista energianlähteistä tuotetun energian oman kulutuksen poissulkemisen (bioenergiaa lukuun ottamatta).

([7]) Komission suosituksen 2003/361/EY liitteessä olevan I osaston 3 artiklan 1 kohdan mukaan riippumattomia yrityksiä ovat kaikki yritykset, jotka ovat joko täysin riippumaton tai joilla on yksi tai useampia vähemmistökumppanuuksia (kukin vähemmän kuin 25 %) muiden yritysten kanssa.

([8]) European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, User Guide to the SME Definition, Publications Office, 2020, DocsRoom - European Commission (europa.eu).

			A kuuluu...		A omistaa		A:n loppuarvioinnissa huomioitu energiankulutus
	TJ	Velvoite	Prosenttiosuus	Painotus	Prosenttiosuus	Painotus	TJ
A	11	Energiakatselmus	0 %	100 %	0 %	0 %	*11,00*
B	40	Energiakatselmus	60 %	100 %	0 %	0 %	*40,00*
K	40	Energiakatselmus	0 %	0 %	33 %	0 %	–
D	40	Energiakatselmus	0 %	0 %	100 %	100 %	*40,00*
A		**Energianhallintajärjestelmä**					**91,00**

Kaavio 1

Lähestymistapa rakenteeltaan monimutkaisempien yritysten energian vuotuisen loppukulutuksen laskemiseksi (perustuu asiakirjaan 'User guide to the SME definition', Euroopan komissio 2020)

Yritysten on itse ilmoitettava kansalliselle viranomaiselle, jos niiden energiankulutus ylittää 10 TJ:n tai 85 TJ:n kynnysarvon tiettynä vuonna, kuten direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan 3 kohdassa todetaan. Näin ollen yritykset ovat vastuussa energiankulutuksensa arvioinnista, ja ne voivat käyttää kaaviossa 1 esitettyä lähestymistapaa ja antaa tietoja laskentamenetelmistä, myös tehdyistä oletuksista.

Tämän helpottamiseksi on suositeltavaa, että jäsenvaltiot antavat yrityksille tietoja direktiivistä (EU) 2023/1791 johtuvista velvoitteista sekä ohjeita vuotuisen energian loppukulutuksen laskennasta. Lisäksi olisi harkittava verkkoraportointivälinettä (joka voi perustua suosituksen 2003/361/EY mukaiseen menetelmään) tai muuta vaadittujen tietojen raportointijärjestelmää. Kaikki yritykset, myös rakenteeltaan monimutkaisemmat yritykset, pystyisivät näin laskemaan vuotuisen energiankulutuksensa oman tilanteensa mukaan ja toimittamaan tarvittavat tiedot.

Kaaviossa 1 olevassa esimerkissä yritys A, joka kuluttaa itse yli 10 TJ, olisi riippumattomana yrityksenä velvollinen suorittamaan energiakatselmuksen. Koska A on sidosyritys, kaikki A:han sidoksissa olevat yritykset on otettava huomioon A:n energiankulutusta laskettaessa. Koska A on sidoksissa B:hen ja D:hen, B:n ja D:n energiankulutus lisätään A:n kulutukseen. Koska A omistaa alle 50 prosenttia C:stä, C ei ole sidosyritys A:han nähden eikä C:n energiankulutusta tarvitse näin ollen ottaa huomioon ([9]). A:n ja sen sidosyritysten kokonaisenergiankulutus on 91 TJ, minkä vuoksi yrityksen A on otettava käyttöön energianhallintajärjestelmä.

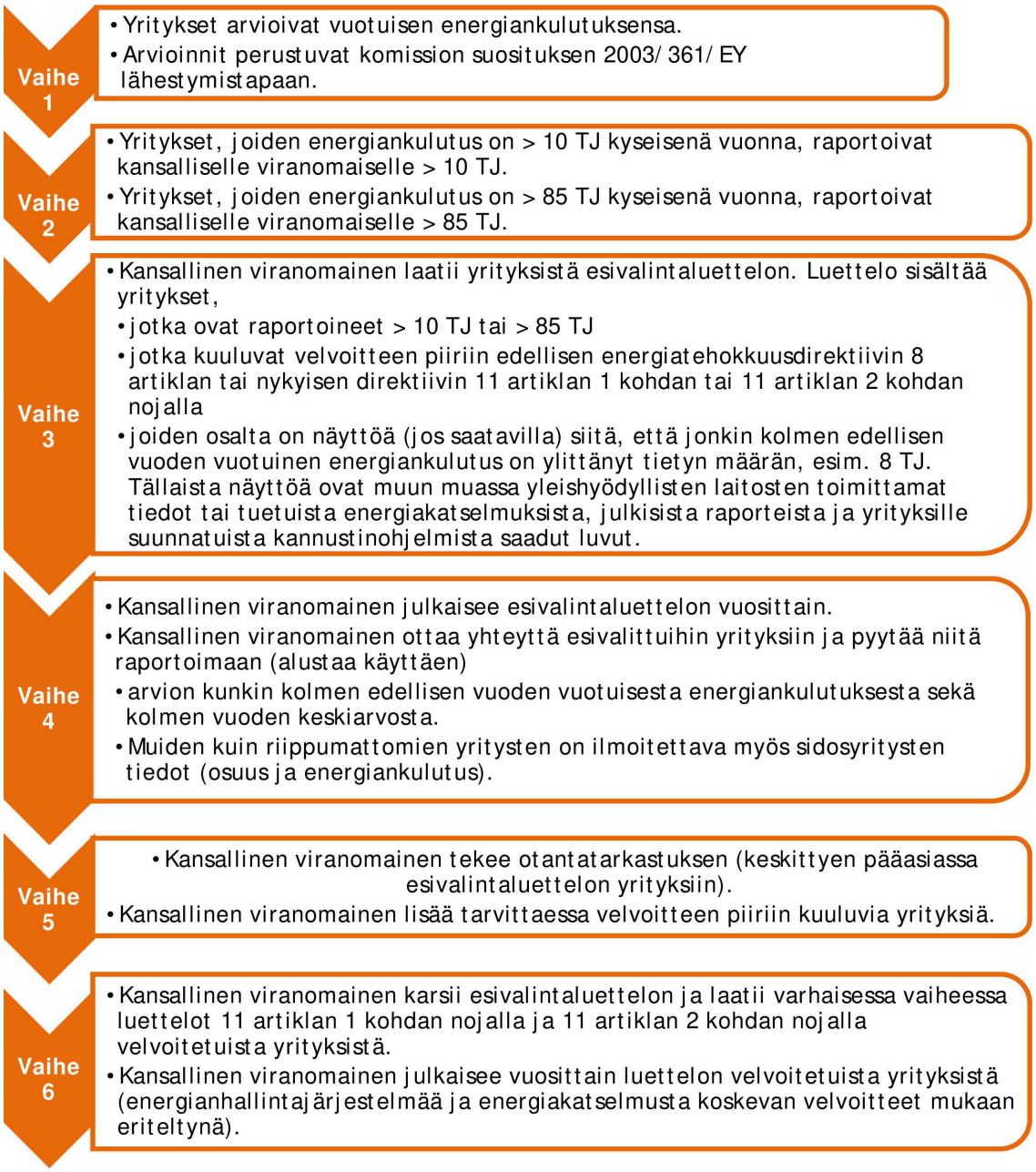
Jäsenvaltioita kannustetaan varmistamaan esimerkkien ja tarvittaessa mallien ja/tai välineiden avulla, että yritykset ymmärtävät, miten energiankulutus arvioidaan.

4.4 Velvoitteiden piiriin kuuluvien yritysten määrittely jäsenvaltioiden toimesta

Direktiivin 11 artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvien yritysten tunnistamisen helpottamiseksi jäsenvaltiot voivat saattaessaan 11 artiklan 3 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään velvoittaa kaikki yritykset raportoimaan vuosittain vuotuisesta energiankulutuksestaan kansalliselle viranomaiselle.

([9]) Jäsenvaltiot voivat soveltaa erilaista lähestymistapaa ja sisällyttää laskelmiin myös omistusyhteysyritysten energiankulutuksen.

Jos jäsenvaltiot velvoittavat yritykset raportoimaan vasta sen jälkeen, kun ne ovat ylittäneet 10 TJ:n tai 85 TJ:n kynnysarvon, kolmen vuoden keskimääräisen energiankulutuksen laskemiseen tarvittavia tietoja ei ole saatavilla. Näin ollen jäsenvaltiot voisivat kehittää yksityiskohtaisemman lähestymistavan asianomaisten yritysten yksilöimiseksi. Osittain vuoden 2018 energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon parhaiden käytäntöjen perusteella mahdollinen lähestymistapa voisi olla seuraava (kaavio 2):

Kaavio 2

Ehdotettu lähestymistapa velvoitteen piiriin kuuluvien yritysten määrittelemiseksi

Jäsenvaltiot voivat kansallisella tasolla velvoittaa yrityksen arvioimaan vuotuisen energiankulutuksensa käytössä olevaan energianhallintajärjestelmään liittyvän raportoinnin perusteella tai hiljattain (enintään neljä vuotta sitten) tehdyn energiakatselmuksen perusteella tai itsearvioinnin perusteella (ks. 4.3 kohta).

Jäsenvaltiot voivat julkaista vuosittain esivalintaluettelon yrityksistä, joiden katsotaan kuuluvan 11 artiklan 1 kohdan tai 11 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan. Kuten kaaviosta 2 käy ilmi, esivalintaluetteloon voisivat sisältyä yritykset,

— jotka ovat ilmoittaneet kansalliselle viranomaiselle yli 10 TJ:n vuotuisesta energiankulutuksesta vähintään kerran kolmen edellisen vuoden aikana (ks. edellä);

— jotka ovat jo velvoitettuja vuoden 2018 energiatehokkuusdirektiivin 8 artiklan tai direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan 1 kohdan tai 11 artiklan 2 kohdan nojalla. Nämä yritykset voivat jo sisältyä kansalliseen tietokantaan;

— joiden osalta on näyttöä siitä, että vuotuinen energiankulutus ylitti tietyn kynnysarvon, esimerkiksi 8 TJ, kerran kolmen edellisen vuoden aikana. Nämä yritykset ovat saattaneet ylittää 10 TJ:n kynnysarvon kolmen edellisen vuoden aikana. Tällaista näyttöä voivat olla yleishyödyllisten laitosten toimittamat ja EU:n päästökauppajärjestelmän täytäntöönpanon yhteydessä saadut tiedot (direktiivi 2003/87/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä (EU) 2023/959) sekä energiakatselmuksista, yrityksille suunnatuista kannustinohjelmista ja julkisista raporteista (esim. EMAS-ilmoitukset tai yritysten kestävyysraportointia koskevan direktiivin ([10]) mukaiset raportit) saadut luvut.

Jäsenvaltioita kannustetaan julkaisemaan esivalintaluettelo ja ottamaan yhteyttä siinä yksilöityihin yrityksiin. Esivalintaluettelossa tulisi olla seuraavat tiedot:

— yrityksen nimi

— yrityksen osoite

— energian loppukulutus vähintään 10 TJ: Kyllä/Ei.

— energian loppukulutus vähintään 85 TJ: Kyllä/Ei.

Lisäksi olisi kerättävä yrityksen yhteyshenkilön etu- ja sukunimi sekä sähköpostiosoite, mutta näitä tietoja ei julkaista.

Jäsenvaltiot voisivat sitten edellyttää, että

— esivalintaluettelossa olevat yritykset raportoivat kunkin kolmen edellisen vuoden vuotuisen energiankulutuksen sekä keskimääräisen energiankulutuksen kyseisenä ajanjaksona; muiden kuin riippumattomien yritysten olisi ilmoitettava myös sidosyrityksiä koskevat lisätiedot (energiankulutus ja osuus);

— kaikki yritykset, jotka eivät ole esivalintaluettelossa, mutta jotka täyttävät 11 artiklan 1 kohdan tai 11 artiklan 2 kohdan vaatimukset, ilmoittavat omatoimisesti kunkin kolmen edellisen vuoden vuotuisen energiankulutuksen sekä kyseisen ajanjakson keskimääräisen energiankulutuksen; muiden kuin riippumattomien yritysten olisi ilmoitettava myös sidosyrityksiä koskevat lisätiedot (energiankulutus ja osuus).

Kansalliset viranomaiset voisivat lisäksi tehdä otantatarkastuksia (keskittyen pääasiassa esivalintaluettelon yrityksiin) tarkistaakseen, ovatko yritysten ilmoittamat tiedot oikeita.

Yritysten olisi ilmoitettava vaaditut tiedot 11 artiklan täytäntöönpanosta vastaavalle kansalliselle viranomaiselle käyttäen kansallista alustaa tai muuta verkkotyökalua, joka on jo käytössä tai suunniteltu erityisesti tätä tarkoitusta varten.

Kansalliset viranomaiset voisivat julkaista vuosittain lopullisen luettelon yrityksistä, jotka kuuluvat 11 artiklan 1 kohdan tai 11 artiklan 2 kohdan mukaisen velvoitteen piiriin, sekä kolmen vuoden keskimääräisen energiankulutuksen ja velvoitteen tyypin (energiakatselmus tai energianhallintajärjestelmä).

Kansalliset viranomaiset voivat sitten ottaa yhteyttä kaikkiin 11 artiklan 1 kohdan tai 11 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluviin yrityksiin ilmoittaakseen niille niiden velvollisuuksista (mukaan lukien määräajat).

Jäsenvaltiot voivat yrityksille aiheutuvan rasitteen vähentämiseksi prosessin kaikissa vaiheissa

— tiedottaa yrityksille (esimerkiksi alakohtaisten järjestöjen kautta) 11 artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan 2 kohdan mukaisista velvoitteista,

— laatia ohjeita ja/tai vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin viestinnän parantamiseksi,

— helpottaa omaehtoista ilmoitusprosessia (esimerkiksi antamalla käyttöön verkkojärjestelmän).

([10]) Katso 6.1 kohta.

5. DIREKTIIVIN 11 ARTIKLAN 1 KOHDASSA VAHVISTETTUIHIN ENERGIANHALLINTAJÄRJESTELMÄÄ KOSKEVIIN SÄÄNNÖKSIIN LIITTYVÄT VELVOITTEET

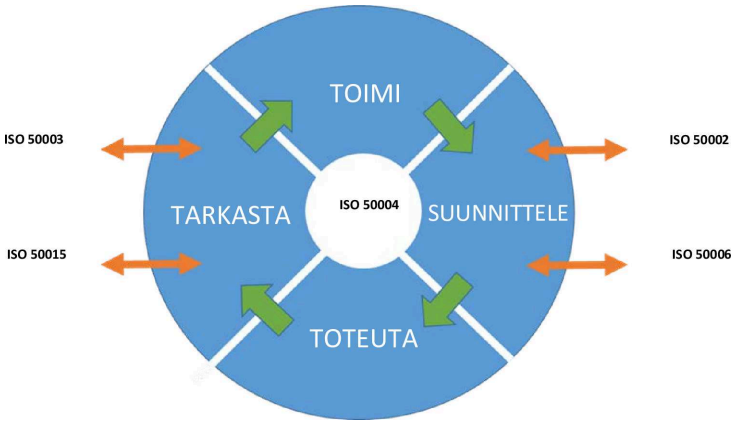
5.1 Direktiivin (EU) 2023/1791 mukaisten velvoitteiden soveltamisala

Yrityksillä, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus on kolmen edellisen vuoden aikana yli 85 TJ, on velvollisuus ottaa käyttöön energianhallintajärjestelmä.

Energianhallintajärjestelmien on oltava ”riippumattoman elimen asiaankuuluvien eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioim[i]a”. Jäsenvaltioiden olisi kannustettava yrityksiä käyttämään näitä standardeja ja tekemään energiakatselmuksia direktiivin (EU) 2023/1791 liitteen VI mukaisesti energianhallintajärjestelmän täytäntöönpanon yhteydessä, jotta varmistetaan, että energianhallintajärjestelmä on korkealaatuinen ja kansainvälisesti vertailukelpoinen ja kattaa tavoitteet, prosessit, kaikki energiasegmentit, täytäntöönpanon ja päivitykset. Merkittävin kansainvälinen standardi tästä näkökulmasta on ISO 50001, jota sovelletaan laajalti. Laadukkaiden energianhallintajärjestelmien käyttö on tärkeä edellytys tunnistettujen ja suositeltujen energiansäästötoimenpiteiden korkealle toteutusasteelle.

Standardin ISO 50001 mukaan energianhallintajärjestelmät sisältävät energiatarkastukset osana jatkuvaa ”suunnittele/toteuta/tarkasta/toimi”-sykliä. ISO 50000 -standardiperhe sisältää energiakatselmuksia koskevia standardeja (ks. kaavio 3), mutta standardiin ISO 50001 ei sisälly suoraa viittausta standardiin ISO 50002 (energiakatselmukset). Tämän vuoksi energianhallintajärjestelmän sertifioinnissa ei tarvita standardin ISO 50002 tai EN 16247–1 mukaisia energiakatselmuksia ([11]). Standardeissa ISO 50001 ja ISO 50002 todetaan kuitenkin, että energiakatselmukset voivat tukea energiatarkastuksia.

Energiakatselmusta voidaan pitää erillisenä välineenä, jolla arvioidaan yksikön (esim. sidosyritysryhmän, yrityksen, laitoksen tai rakennuksen) energiatehokkuutta, mukaan lukien parannustoimenpiteitä koskevat suositukset. Energiatarkastus sen sijaan on osa jatkuvaa energiatehokkuuden parantamisprosessia, ja sitä on tarkasteltava uudelleen ja päivitettävä säännöllisesti, tavallisesti vuosittain.

Kaavio 3

ISO 50000 -perheen yleiset puitteet (perustuu sivustoon www.weka.de/energie/die-normenfamilie-der-din-en-iso-50001)

Käytännössä energiakatselmukset toteutetaan yleisesti edellä mainittujen kansainvälisten ja eurooppalaisten standardien mukaisesti (osana energianhallintajärjestelmiä), koska nämä standardit tarjoavat hyödyllistä ohjeistusta laadukkaisiin energiakatselmuksiin, joilla voidaan tukea energiatarkastuksia. Energianhallintajärjestelmiin sisältyviä energiatarkastuksia (tai energiakatselmuksia) on päivitettävä säännöllisesti, tavallisesti vuosittain.

Liitteessä VI selvennetään, että energiakatselmusten, mukaan lukien osana energianhallintajärjestelmiä tehtävät katselmukset, on täytettävä tietyt vaatimukset, joiden tarkoituksena on taata korkea laatu ja siten lisätä energiansäästöihin ja uusiutuvan energian käyttöön johtavien toimien toteuttamisen todennäköisyyttä.

([11]) On syytä huomata, että energianhallintajärjestelmien sisäisiä tarkastuksia ei tule sekoittaa energiakatselmuksiin.

Lisäksi liitteessä VI edellytetään, että ”[e]nergiakatselmuksissa käytettyjen tietojen on oltava tallennettavissa historiallista analyysia ja tuloksellisuuden seurantaa varten”. Kansalliset viranomaiset voivat käyttää tätä tietovaatimusta energiansäästötoimenpiteiden määrittelyn ja toteutuksen seurantaan jäsenvaltioissa. Tätä varten jäsenvaltioiden tulisi määritellä valvonnasta vastaaville viranomaisille tai elimille raportoitavien tietojen rakenne ja muoto.

Energianhallintajärjestelmien osana tehtäviä energiatarkastuksia tekevät yleensä yritysten omat energia-asiantuntijat tai energia-alan johtajat. Sisäisten energia-asiantuntijoiden riippumattomuuden takaamiseksi nämä henkilöt eivät saisi olla suoraan vastuussa mistään energia-aloista (rakennuksista, prosesseista, kuljetuksista), joita energiatarkastus koskee. Joissakin tapauksissa energiakatselmuksia tekevät ulkoiset energiakatselmoijat, jotka hyödyntävät yleensä energiakatselmusstandardeja. Nämä energiakatselmukset tukevat suoraan energiatarkastuksia. Riippumattoman elimen suorittama energianhallintajärjestelmien sertifiointi edellyttää prosessien jatkuvuutta ja auttaa parantamaan energiatehokkuutta parantavien toimien toteutuksen nopeutta ja laatua.

5.2 **Määräajat**

Direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa määritellään selkeä määräaika, joka on kaksi vuotta kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen määräajan jälkeen (eli 10. lokakuuta 2027). Yrityksillä, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus on yli 85 TJ, on tähän määräaikaan mennessä oltava käytössä energianhallintajärjestelmä.

Vaikka direktiivissä (EU) 2023/1791 ei nimenomaisesti näin säädetäkään, saman logiikan mukaisesti ja jotta kaikkia yrityksiä kohdeltaisiin yhdenvertaisesti, myös yrityksillä, joihin 11 artiklan 1 kohdan mukaista velvoitetta aletaan soveltaa myöhemmin, on kaksi vuotta aikaa ottaa käyttöön energianhallintajärjestelmä.

Direktiivissä (EU) 2023/1791 ei kuitenkaan aseteta selkeää määräaikaa sertifioinnin toteuttamiselle. Sen vuoksi jäsenvaltiot voivat edellyttää energianhallintajärjestelmän sertifiointia kahden vuoden määräajan kuluessa osoitukseksi velvoitteen täyttämisestä.

5.3 **Saavutettujen (kumulatiivisten) loppukäytön energiansäästöjen määrittäminen**

Direktiivin (EU) 2023/1791 liitteessä VI vahvistettujen energiakatselmuksia koskevien vähimmäisvaatimusten mukaisesti energiakatselmuksessa olisi yksilöitävä energiatehokkuustoimenpiteitä energiankulutuksen vähentämiseksi. Koska energiansäästöjä ei voida mitata suoraan, ne edellyttävät energiankulutuksen perustason määrittämistä, jotta niitä voidaan verrata tosiasialliseen tai odotettavissa olevaan energiankulutukseen.

Jäsenvaltiot voisivat kannustaa yrityksiä hyödyntämään energiansäästöjen laskemisessa tai energiatehokkuuden lisäämisessä kansainvälisiä protokollia tai standardeja, kuten International Performance Measurement and Verification Protocol (IPMVP), ISO 50006, ISO 50015 tai EN 16212. Niitä sovelletaan yleisesti energianhallintajärjestelmissä ja energiatehokkuussopimuksissa.

5.4 **Jäsenvaltioiden suorittama mittaus, seuranta, laadunvarmistus ja todentaminen**

Seurannasta vastaavalle kansalliselle viranomaiselle olisi yhdessä energiakatselmusten tai energiatarkastusten yhteenvedon kanssa toimitettava yhteenveto suosituksista, jotka koskevat energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä, mukaan lukien niistä seuraavat luvut energiansäästöjen taloudellista arviointia varten (takaisinmaksuaika tai vastaavat indikaattorit). Jäsenvaltioiden olisi laadittava ohjeasiakirjoja ja määriteltävä raportointia koskevat vähimmäisvaatimukset (esimerkiksi laatimalla malleja ja/tai tarjoamalla verkkotyökaluja).

6. DIREKTIIVIN 11 ARTIKLAN 2 KOHDASSA VAHVISTETTUIHIN ENERGIAKATSELMUKSIA KOSKEVIIN SÄÄNNÖKSIIN LIITTYVÄT VELVOITTEET

6.1 **Vaatimuksen soveltamisala**

Yrityksille, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus kolmen edellisen vuoden aikana on yli 10 TJ ja jotka eivät käytä energianhallintajärjestelmää, on tehtävä energiakatselmus, ja energiakatselmuksen suositusten pohjalta on laadittava konkreettinen ja toteuttamiskelpoinen **toimintasuunnitelma**.

Toimintasuunnitelma on toimitettava yrityksen johdolle ja sen on sisällettävä kaikki suositukset, jotka ovat ”teknisesti tai taloudellisesti toteutettavissa”. Toimintasuunnitelmat ja suositusten toteuttamisaste on julkaistava yrityksen vuosikertomuksessa ja asetettava julkisesti saataville. Toimintasuunnitelma ja (päivitetty) suositusten toteuttamisaste on julkaistava vuosittain niin kauan kuin 11 artiklan 2 kohdan mukainen velvoite koskee yritystä.

Määritellessään sisältövaatimuksia toimintasuunnitelmille, jotka yritysten on laadittava, jäsenvaltioita kannustetaan pitämään tällaiset vaatimukset mahdollisimman rajallisina ja huomioimaan, että yrityksille ei tulisi aiheuttaa tarpeetonta raportointitaakkaa.

Jäsenvaltioita kannustetaan myös varmistamaan mahdollisuuksien mukaan, että yrityksiin ei sovelleta päällekkäisiä raportointivaatimuksia. Jäsenvaltioita kannustetaan erityisesti ottamaan huomioon nykyisten eurooppalaisten kestävyysraportointistandardien (ESRS) ja EFRAG:n kehitteillä olevan pk-yritysten vapaaehtoisen kestävyysraportointistandardin julkistamisvaatimukset ja tietopisteet ja perustamaan toimintasuunnitelmien sisältöä koskevat vaatimukset mahdollisuuksien mukaan kyseisiin julkistamisvaatimuksiin ja tietopisteisiin.

Jäsenvaltioiden olisi sallittava, että yritykset, joihin sovelletaan yritysten kestävyysraportointia koskevaa direktiiviä ([12]) (direktiivi (EU) 2022/2464) ja eurooppalaisten kestävyysraportointistandardien raportointivaatimuksia, täyttävät toimintasuunnitelman julkaisemista koskevan vaatimuksen sisällyttämällä tarvittavat tiedot toimintasuunnitelmista ilmastosiirtymäsuunnitelmaan, jonka yritykset julkaisevat yritysten kestävyysraportointia koskevan direktiivin tai ESRS:n mukaisesti.

ESRS E1:n (Yleiset vaatimukset) mukaan yritykset voivat nimenomaisesti sisällyttää kestävyysselvitykseensä lisätietoja, jotka perustuvat muuhun unionin tai kansalliseen lainsäädäntöön, jossa edellytetään, että yritys julkistaa kestävyystietoja.

Lisäksi asianomainen yritys ilmoittaa jo E1-5 kohdassa vuotuisen energiankulutuksensa ja E3-4 kohdassa kokonaisvedenkulutuksensa kuutiometreinä, jos tällaisia tietoja pidetään olennaisina ESRS:n mukaan. Lisäksi ESRS1 7.1:ssä varmistetaan vertailutiedot edelliseltä kaudelta kaikista raportoiduista määrällisistä parametreista.

Toimintasuunnitelmassa voitaisiin energiakatselmuksen perusteella esittää jäsennelty yhteenveto energiatehokkuuden parantamistoimista, jotka ovat osa energiakatselmusta. Jos se olisi hyödyllisiä kyseiselle yritykselle, energiatehokkuuden parantamistoimet voitaisiin jakaa edelleen toimenpiteisiin, jotka vaativat alhaisia (myös ei lainkaan), keskisuuria ja suuria investointeja, ja niissä voitaisiin antaa arvioita takaisinmaksuajoista tai muista sopivista taloudellisista indikaattoreista. Erityistapauksissa parannustoimenpiteet voitaisiin kohdistaa myös yrityksen keskeisiin tuotantoprosesseihin, mukaan lukien tuotantolinjat, ja oheisprosesseihin, kuten valaistukseen, lämmitykseen, ilmanvaihtoon, ilmastointiin tai paineilmaan.

Kaikki nämä tiedot auttaisivat parantamaan toteutusastetta. Toteutusaste ymmärretään tässä kokonaisuudessaan täytäntöönpantujen energiatehokkuuden parantamistoimien määränä verrattuna koko suositeltujen energiatehokkuuden parantamistoimien luetteloon, ja siinä voitaisiin ottaa huomioon myös saavutetut energiansäästöt.

Jos yrityksen vuotuinen energiankulutus on yli 10 TJ tai 85 TJ, sen on asetettava nämä tiedot 11 artiklan täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten saataville (katso 4.4 kohta). Tähän tarkoitukseen voidaan käyttää olemassa olevaa tai uutta tiedonkeruualustaa. Jäsenvaltiot voivat harkita tulevan yhteisen eurooppalaisen portaalin käyttöä tähän tarkoitukseen. Jäsenvaltioiden olisi määriteltävä yksityiskohtaiset tietovaatimukset ja asianmukaiset aikataulut energianhallintajärjestelmän tai energiakatselmuksen toteuttamisen edellyttämien velvoitteiden täyttämiseksi.

6.2 **Määräajat**

Direktiivin 11 artiklan 2 kohdassa määritellään selkeä määräaika energiakatselmuksia koskevien vaatimusten noudattamiselle yrityksissä, joiden keskimääräinen vuotuinen energiankulutus on yli 10 TJ. Määräaika on yksi vuosi siitä, kun direktiivi (EU) 2023/1791 on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Vaikka direktiivissä (EU) 2023/1791 ei nimenomaisesti näin säädetäkään, saman logiikan mukaisesti ja jotta kaikkia yrityksiä kohdeltaisiin yhdenvertaisesti, myös yrityksillä, joihin 11 artiklan 2 kohdan mukaista velvoitetta aletaan soveltaa myöhemmin, on yksi vuosi aikaa noudattaa energiakatselmusta koskevia vaatimuksia.

Jos yrityksen keskimääräinen vuotuinen energiankulutus jää alle 10 TJ:n kynnysarvon, energiakatselmusta ei vaadita (vaikka vuoden 2018 energiatehokkuusdirektiivin velvoite olisi ollut voimassa edellisenä vuonna / edellisinä vuosina).

([12]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2464, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, asetuksen (EU) N:o 537/2014, direktiivin 2004/109/EY, direktiivin 2006/43/EY ja direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta yritysten kestävyysraportoinnin osalta (EUVL L 322, 16.12.2022, p. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj).

6.3 **Energiakatselmuksia koskevat laatuvaatimukset (direktiivin (EU) 2023/1791 liite VI)**

Energiakatselmuksen laatu on ratkaisevan tärkeää energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamisen kannalta. Laadunvarmistus voi koskea energiakatselmoijien pätevyyttä, ja se voi sisältää vaatimuksia energiakatselmuksen suorittamisprosessille sekä energiakatselmuksessa ja vastaavissa raporteissa edellytetylle sisällölle ja yksityiskohtaisuudelle. Tämä käy ilmi 11 artiklan 2 kohdasta, jossa todetaan, energiakatselmukset on toteutettava joko siten, että ”pätevät tai valtuutetut asiantuntijat suorittavat ne riippumattomasti ja kustannustehokkaasti 28 artiklan mukaisesti”, tai siten, että ”riippumattomat viranomaiset toteuttavat ne ja valvovat niitä kansallisen lainsäädännön nojalla”,

Energiakatselmuksia varten on olemassa eurooppalaisia ja kansainvälisiä standardeja, erityisesti ISO 50002:2014, joka perustuu standardiin EN 16247–1:2012. Niitä molempia voidaan käyttää luotettavina energiakatselmuksen laadun takeina tavoitteiden, prosessien, energiasegmenttien kattamisen, arvioinnin ja toimenpidesuositusten osalta. Nämä standardit voivat tarjota hyödyllisiä ohjeita laadittaessa liitteen VI mukaisia kansallisia vähimmäisvaatimuksia. Lisäksi hiljattain vuonna 2022 päivitetty EN 16247–1 kehitettiin erityisesti entisen energiapalveludirektiivin yhteydessä, ja sitä voitaisiin käyttää johdonmukaisena välineenä osana laajempaa hallintajärjestelmää (esim. ISO 50001 tai ISO 14000). On huomattava, että vaikka tässä viitataan sekä standardiin ISO 50001 että standardiin ISO 14000, ISO 50001 koskee erityisesti energiankulutusta, kun taas ISO 14000:ssa keskitytään yleisempiin ympäristöparannuksiin. Vuonna 2021 otettiin käyttöön ISO 50005, joka koskee energianhallintajärjestelmien asteittaista käyttöönottoa pk-yrityksissä. Eurooppalaisten ja/tai kansainvälisten standardien käyttö on hyödyllistä, jotta voidaan luoda tasapuoliset toimintaedellytykset yrityksille, joilla on toimintaa useissa jäsenvaltioissa.

Liitteessä VI olevassa c alakohdassa edellytetään ensimmäistä kertaa nimenomaisesti, että energiakatselmuksessa on ”yksilöitävä energiatehokkuustoimenpiteitä energiankulutuksen vähentämiseksi”. Tämä vastaa standardeissa ISO 50002:2014 ja EN 16247–1:2012 asetettuja vaatimuksia, joiden mukaan energiakatselmoijan on määriteltävä mahdollisuudet parantaa energiatehokkuutta. Myös hallintajärjestelmiin (esim. ISO 50001 tai ISO 14000) liittyy samanlaisia vaatimuksia. Käytännössä katselmuksessa olisi arvioitava parannusmahdollisuuksia, jotka kattavat muun muassa taloudelliset säästöt, vaaditut investoinnit, taloudellinen analyysi sekä muut kuin energiaan liittyvät hyödyt. Energiakatselmuksessa olisi tuotava esiin mahdolliset vuorovaikutussuhteet energiatehokkuustoimenpiteiden välillä, ja jos vaihtoehtoisia energiatehokkuustoimenpiteitä ehdotetaan, niistä olisi esitettävä vertailu.

Liitteessä VI olevassa d alakohdassa on lisäksi uusi vaatimus, jonka mukaan energiakatselmuksessa on ”yksilöitävä uusiutuvan energian kustannustehokkaan käytön tai tuotannon potentiaali”. Energiankantajasta riippuen tämä voi olla ristiriidassa energiatehokkuuspyrkimysten kanssa, esimerkiksi jos (erittäin tehokkaat) kaasukattilat korvataan (tyypillisesti vähemmän tehokkailla) kiinteää biomassaa käyttävillä kattiloilla. Uusiutuvien energialähteiden käyttö kuitenkin vähentää kasvihuonepäästöjä, mikä on tarpeen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Energiakatselmuksissa voitaisiin soveltaa rakennusten energiatehokkuusdirektiivin yhteydessä jo sovellettua lähestymistapaa, jossa on huomioitava ja analysoitava mahdollisuus käyttää tai tuottaa uusiutuvaa energiaa ([13]). Tämä analyysi olisi dokumentoitava energiakatselmuksessa.

6.3.1 *Katselmuksen ja katselmusraportin sisältö*

Liitteessä VI olevan f alakohdan mukaan energiakatselmusten on oltava ”suhteellisia ja riittävän edustavia, jotta niiden perusteella voidaan muodostaa luotettava kuva kokonaisenergiatehokkuudesta”. Energiakatselmuksen vähimmäiskattavuuden (*de minimis* ([14])) määrittäminen on siten tärkeä edellytys tämän vaatimuksen täyttämiselle ([15]).

([13]) Tehokkaiden vaihtoehtoisten, uusiutuvaan energiaan perustuvien järjestelmien teknisen, ympäristöön liittyvän ja taloudellisen toteutettavuuden arviointi.

([14]) Lisätietoja: Barredo, J. I. et al. 2018. Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive. Final Report for DG ENERGY.

([15]) Euroopan komissio, 2016: A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems. Report on the fulfilment of obligations upon large enterprises, the encouragement of small- and medium-sized companies and on good-practice. Study prepared by the Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research ISI and Ricardo Energy & Environment for the European Commission. Karlsruhe/Oxon.

Vuoden 2018 energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä joissakin jäsenvaltioissa energiakatselmuksessa on otettava huomioon energian kokonaiskulutus. Monissa jäsenvaltioissa energiakatselmuksen on katettava määritelty vähimmäisprosenttiosuus yrityksen kokonaisenergiankulutuksesta. Tämä on tyypillisesti 65–90 prosenttia. Toisessa lähestymistavassa huomioon on otettava kaikki energiankulutuksen osa-alueet (eurooppalaisen standardin EN 16247–2 mukaisesti rakennusten osalta, standardin EN 16247–3 mukaisesti prosessin osalta ja standardin EN 16247–4 mukaisesti liikenteen osalta), joiden osuus energiankulutuksesta on vähintään 10 prosenttia, siten, että kokonaiskattavuus on vähintään 80 prosenttia. Energianhallintajärjestelmissä on standardin ISO 50001 mukaisesti yksilöitävä merkittävät energian käyttötarkoitukset. Ne määritellään osa-alueiksi, joiden energiankulutus on huomattavaa ja/tai jotka tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia parantaa energiatehokkuutta. Vastaavaa lähestymistapaa voitaisiin harkita energiankulutuksen vähimmäiskattavuuden määrittelemiseksi energiakatselmuksissa, koska energiakatselmuksissa on kerättävä tietoja kaikista energiankulutuksen osa-alueista. Liitteessä VI olevan f alakohdan vaatimusten täyttämiseksi vaikuttaa sopivalta jättää perusteellisesta analyysista pois sellaiset osa-alueet, joiden osuus energian kokonaiskulutuksesta jää tietyn rajan alapuolelle (esim. 10 prosenttia), jolloin energiakatselmuksen kustannustehokkuutta voidaan lisätä.

Energiakatselmusten olisi oltava riittävän edustavia. Jäsenvaltio voi harkita otantamenetelmän soveltamista alueellaan niihin yrityksiin, joilla on useita samankaltaisia toimipaikkoja (esim. kauppaketjut). Jotta valitut näytteet voidaan huomioida, niiden on oltava edustavia kaikkien tarkastettujen kohteiden kannalta. Lisäksi niiden tulee edustaa vähintään neliöjuurta niiden kohteiden kokonaismäärästä, joilla on samankaltaiset ominaisuudet, kuten energiankulutusprofiilit, energiankäyttö, energialähteet ja -hinnat, työntekijöiden lukumäärä, koko, prosessit jne. Toimipaikkojen välinen riittävä yhtäläisyys voidaan varmistaa esimerkiksi sellaisilla kriteereillä kuten lämmitetty ja/tai jäähdytetty pinta-ala, rakennuksen ikä, tekniset varusteet jne. Energiankulutuksen vähimmäisprosenttiosuus ja otantamenetelmä voitaisiin yhdistää esimerkiksi sallimalla sellaisen otantamenetelmän soveltaminen, jossa edelleen edellytetään, että energiakatselmus kattaa tietyn prosenttiosuuden energiankulutuksesta. Otantaklusterin merkitykselliset ominaisuudet on dokumentoitava energiakatselmusraporttiin, ja otoksen valinta on perusteltava.

Energiakatselmusten kustannustehokkuuden lisäämiseksi jäsenvaltiot voisivat antaa ohjeita *de minimis* -määrän asettamista, klusterointia ja otantaa varten. Eri yrityksissä on suositeltavaa käyttää joustavia lähestymistapoja. Klustereiden valinta, otantamenetelmät ja *de minimis* -säännön asianmukaisuus on perusteltava ja dokumentoitava ([16]).

On tarpeen määritellä tapa, jolla rakennusten ja liikenteen energiankulutus voidaan ottaa huomioon energiakatselmuksessa. On päätettävä, sisältyvätkö kuljetuspalvelut energiakatselmukseen. Jos näin on, tarvitaan ohjeita siitä, miten arvioidaan joukkoliikennettä, mukaan lukien lento-, raide-, linja-auto-, laiva- ja taksiliikenne. Myös rajat ylittävän liikenteen käsittely osana energiakatselmuksia on määriteltävä. Jäsenvaltiot voisivat edellyttää, että huomioon otetaan kaikki liiketoimintaan liittyvät liikenne, myös rajat ylittävä liikenne. Rakennusten osalta olisi selvennettävä, kuka on vastuussa omistettujen tai vuokrattujen rakennusten energiakatselmuksista. Merkityksellisiä kriteereitä voisivat olla vastuu rakennuksen operatiivisesta käytöstä tai se, onko yrityksellä merkittävä vaikutus rakennuksen energiankulutukseen. Tämä voisi perustua myös yrityksen piirissä tapahtuvan energiankulutuksen (esim. palvelimien, tietokoneiden ja toimistovalaistusten sähkönkulutus) ja rakennusten omistajien piirissä tapahtuvan energiankulutuksen (mukaan lukien keskuslämmitys ja -jäähdytys) jakamiseen niiden energiakatselmusten kesken.

6.3.2 *Vaadittu yksityiskohtaisuuden taso*

Tietyn yksityiskohtaisuuden tason varmistamiseksi jäsenvaltiot voisivat antaa ohjeistusta, jossa on esimerkkejä hyvistä käytännöistä ja energiakatselmusten sisällysluetteloja ja/tai malleja. Mallien tulisi kattaa kaikki asiaankuuluvat osa-alueet (rakennukset, prosessit ja liikenne), mutta niistä olisi voitava poistaa osa-alueita, jotka eivät ole tietyissä tilanteissa merkityksellisiä. Keskeisiä osia ovat tiivistelmä ja luettelo suosituksista, joka muodostaa perustan toimintasuunnitelmalle. Näiden osien vaadittu sisältö olisi määriteltävä yksityiskohtaisesti. Myös kansallisille viranomaisille toimitettavien tietojen tietorakenne olisi määriteltävä selkeästi, mieluiten lataamalla ne tietokantaan (energiakatselmusten tiivistelmä, luettelo suosituksista, pääomamenot, säästöt, takaisinmaksuaika jne.) ([17]).

([16]) Ks. Behling, I. et al., 2018: Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive. Final Report for DG ENERGY.

([17]) Euroopan komissio, 2016: A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems. Library of typical energy audit recommendations, costs and savings. Study prepared by DNV GL. Oxon.

Liitteessä VI esitetään energiakatselmusten vähimmäisvaatimukset. Vaatimusten on täytyttävä myös energiakatselmuksissa, jotka ovat osa energia- tai ympäristöjärjestelmiä.

6.4 **Asiantuntijoiden hyväksyttävyys**

Laadukkaiden energiakatselmusten varmistamiseksi energiakatselmoijilla tulisi olla vaadittu pätevyys. Julkiseen rekisteriin tulisi sisällyttää vain päteviä ja/tai akkreditoituja energiakatselmoijia.

Sertifiointi- ja/tai akkreditointijärjestelmän olisi katettava ainakin seuraavat kriteerit ([18]):

— Energiakatselmoijien koulutus. Useimmissa jäsenvaltioissa energiakatselmoijilla on oltava alempi tai ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta tekniseltä alalta (esim. tekniikka, arkkitehtuuri). Joissakin jäsenvaltioissa ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus voi olla riittävä, mutta sen lisäksi olisi oltava pidempi tai laajempi työkokemus.

— Kokemus alalta. Sertifiointi/akkreditointi olisi rajattava tosiasialliseen työkokemukseen soveltuvilla aloilla (esim. rakennukset, prosessit, liikkuminen). Koulutustasosta riippuen vaatimuksena olisi oltava vähintään tietty määrä soveltuvaa työkokemusta. Vähimmäisvaatimus on yleensä 2–5 vuotta. Todisteena työkokemuksesta voidaan toimittaa viiteprojekteja (energiakatselmuksia tai vastaavia).

— Koulutus asiantuntemuksen aloilla. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava virallisesti hyväksyttyjä koulutusohjelmia, jotka asiasta vastaava kansallinen viranomainen on kehittänyt. Koulutusta tarvitaan sertifioinnin/akkreditoinnin osa-alueiden laajentamiseksi, ja sitä voidaan vaatia uudelleensertifiointia tai uudelleenakkreditointia varten (esim. joka kolmas vuosi).

— Koe. Joissakin jäsenvaltioissa on tavallista, että energiakatselmoijan on läpäistävä koe.

— Energiakatselmoijien rekisteröinti, sertifiointi ja/tai akkreditointi. Direktiivin 11 artiklan mukaisia energiakatselmuksia saisivat tehdä vain rekisteröidyt, sertifioidut ja/tai akkreditoidut energiakatselmoijat.

7. **ESIMERKKEJÄ 11 ARTIKLAN 1 JA 2 KOHDASSA SÄÄDETTYJEN VELVOITTEIDEN SOVELTAMISESTA**

Jäljempänä annetaan joitakin esimerkkejä siitä, miten 11 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä vaatimuksia voitaisiin soveltaa tapauksissa, joissa yrityksen keskimääräinen vuotuinen energiankulutus kolmen edeltävän vuoden aikana on ollut lähellä 10 TJ:n tai 85 TJ:n kynnysarvoa:

— Kolmen vuoden keskimääräinen energiankulutus vuonna n ([19]) on > 10 TJ mutta edelleen < 85 TJ ja ylittää 85 TJ:a vuonna n+1: Yrityksen olisi tehtävä energiakatselmus viimeistään vuonna n+1 (ellei saatavilla ole energiakatselmusta, joka on tuolloin alle neljä vuotta vanha), ja sillä olisi oltava käytössään energianhallintajärjestelmä viimeistään vuonna n+3.

— Kolmen vuoden keskimääräinen energiankulutus vuonna n on > 85 TJ: Yrityksellä olisi oltava energianhallintajärjestelmä käytössään viimeistään vuonna n+2. Jos kolmen vuoden keskimääräinen energiankulutus kuitenkin laskee vuonna n+1 alle 85 TJ:n, vuodesta n+1 alkaen sovelletaan vain energiakatselmusvelvoitetta, mikä tarkoittaa, että energiakatselmus on tehtävä viimeistään vuonna n+2 (ellei saatavilla ole alle neljä vuotta vanhaa energiakatselmusta). Vuonna n+2 ei kuitenkaan enää ole velvoitetta ottaa käyttöön energianhallintajärjestelmää.

— Kolmen vuoden energiankulutus ylittää 10 TJ:n kynnysarvon vain vuonna n: Yritys olisi velvollinen suorittamaan energiakatselmuksen viimeistään vuonna n+1 (ellei saatavilla ole alle neljä vuotta vanhaa energiakatselmusta), riippumatta kolmen vuoden energiankulutuksesta vuonna n+1.

([18]) JRC, 2015: Survey of energy audits and energy management systems in the Member States. Preparation of the transposition of the Energy Efficiency Directive in Member States. JRC Science for Policy Report.

([19]) Vuosi n viittaa mihin tahansa vuoteen sen jälkeen, kun direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

— Kolmen vuoden energiankulutus on ollut aina hieman yli 10 TJ:n, mutta jää alle 10 TJ:n vuonna n: Yrityksellä ei ole velvoitteita vuonna n. Jos kolmen vuoden keskimääräinen energiankulutus ylittää jälleen 10 TJ:n kynnysarvon vuonna n+1, yritykseen sovellettaisiin kaikkia 11 artiklan 2 kohdan vaatimuksia. Energiakatselmus olisi tehtävä viimeistään vuonna n+2 (ellei saatavilla ole energiakatselmusta, joka on tuolloin alle neljä vuotta vanha).

On erityisen suositeltavaa, että yritykset, jotka saattavat siirtyä velvoitteesta toiseen, suorittavat energiakatselmuksen eivätkä pelkästään energiatarkastusta osana energianhallintajärjestelmää, koska pelkkä energiatarkastus ei täytä energiakatselmuksen vaatimuksia.

Kun lisäksi otetaan huomioon jaksoissa 4.2 ja 5.2 selitetyt määräajat, ja kuten joistakin edellä esitetyistä esimerkeistä käy ilmi, yrityksillä, jotka ovat ylittäneet kynnysarvon tiettynä vuonna, on vahva kannustin toteuttaa energiansäästötoimenpiteitä mahdollisimman pian, jotta ne taas alittaisivat kynnysarvon vuoden kuluttua.

8. LAADUKKAIDEN ENERGIAKATSELMUSTEN EDISTÄMINEN KAIKILLE LOPPUASIAKKAILLE

Energiakatselmusten edistämiseksi loppuasiakkaille direktiivissä (EU) 2023/1791 korostetaan, että energiakatselmuksia koskevia vähimmäisvaatimuksia määriteltäessä olisi otettava huomioon asiaankuuluvat eurooppalaiset ja kansainväliset standardit. Lisäksi direktiivissä (EU) 2023/1791 tunnustetaan tarve varmistaa, että 11 artiklan 2 kohdassa asetettuja energiakatselmusten toteuttamisen aikatauluja noudatetaan ja että liitteessä VI asetettuja vähimmäisvaatimuksia sovelletaan asianmukaisesti. Direktiivissä (EU) 2023/1791 edellytetään myös, että jäsenvaltioiden on nimettävä tähän tehtävään toimivaltainen viranomainen tai elin.

Nimetyllä viranomaisella tai elimellä voi olla tärkeä rooli energiakatselmusten korkean laadun varmistamisessa. Se voi olla vastuussa laadunvarmistusjärjestelmän kehittämisestä ja täytäntöönpanosta sekä tarvittavien laaduntarkistusten suorittamisesta, satunnaisotanta mukaan luettuna. Nimetty viranomainen voi hoitaa energiakatselmoijien sertifiointia ja/tai akkreditointia ja vastata koulutusohjelmien valvonnasta. Lisäksi nimetty viranomainen voi kerätä tietoja energiakatselmuksista ja analysoida niitä sekä toimittaa yhteenvetoraportteja ja vertailuarvoja. Yhdessä energiapalveluyhdistysten kanssa voitaisiin käynnistää tiedotusohjelmia yrityksille, joihin sovelletaan direktiivin (EU) 2023/1791 mukaisia velvoitteita (esim. pk-yritykset, viranomaiset jne.).

8.1 Jäsenvaltioiden toteuttamat energiakatselmusten laaduntarkistukset

Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön järjestelmä, jolla energiakatselmusten laatu varmistetaan ja tarkistetaan. Näiden järjestelmien olisi perustuttava esimerkkeihin vuoden 2018 energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanneiden jäsenvaltioiden soveltamista hyvistä käytännöistä ([20]). Tällaisessa järjestelmässä voitaisiin tarjota esimerkiksi

— yksityiskohtaisia ohjeita katselmusten suorittamiseen,

— malli energiakatselmuksia varten raportointiprosessin helpottamiseksi ja standardoimiseksi ja siten laadun parantamiseksi.

Lisäksi täytäntöönpanon seurantaa ja energiakatselmusten tiivistelmien täydellisyyden ja rakenteen virallista tarkastusta varten voidaan perustaa kansallisia tietokantoja, jotta täydelliset energiakatselmukset tai ainakin niiden tiivistelmät olisivat helposti saatavilla. Energiakatselmusten päätiedot olisi mahdollisuuksien mukaan kerättävä koneellisesti luettavassa muodossa, jotta mahdolliset virheet voidaan havaita ja lukujen uskottavuus tarkistaa (esimerkiksi energiansäästötoimenpiteiden vertailun perusteella ([21])). Tältä osin jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota tietojen toimittamisen helpottamiseen (esimerkiksi perustamalla palvelulinjoja tai neuvontapalveluja tai antamalla vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin).

([20]) Ks. Guidance for national authorities on overcoming challenges in the implementation of Article 8 EED. 2021. Https://doi.org/10.24406/publica-304,, laadittu Horisontti 2020 -ohjelman DEESME-hankkeen puitteissa ohjeeksi edellisen energiatehokkuusdirektiivin 8 artiklan täytäntöönpanoa varten. Monet suosituksista ovat edelleen merkityksellisiä tämän direktiivin 11 artiklan täytäntöönpanon kannalta.

([21]) EEFIG:n DEEP-tietokanta (https://deep.eefig.eu) on mahdollinen lähde energiatehokkuushankkeiden vertailutiedoille.

Sen lisäksi, että kaikille kerätyille energiakatselmusraporteille tehdään niiden tietojen oikeellisuuden perustarkastus, satunnaisesti valitulle pienemmälle otokselle tehdään perusteellisia laaduntarkastuksia. Jos täydelliset energiakatselmusraportit ovat saatavilla, kansallinen viranomainen voisi käyttää tätä tietokantaa energiakatselmusten (satunnaisten) otosten yksityiskohtaiseen arviointiin. Jos järjestelmään on toimitettu vain tiivistelmät, täydelliset energiakatselmusraportit on toimitettava pyynnöstä. Perusteellisten laaduntarkastusten määrä voi vaihdella 1 prosentista 5 prosenttiin kaikista velvoitetuista yrityksistä.

8.2 **Energiakatselmusten kustannustehokkuus**

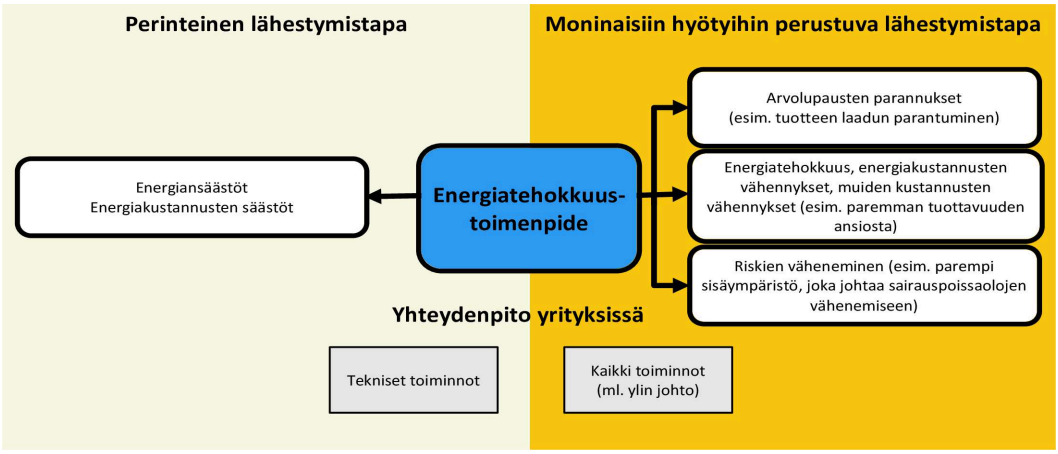
Energiakatselmusten kustannustehokkuutta ei ole määritelty tarkasti. Energiakatselmusten kustannustehokkuutta voidaan kuitenkin arvioida takaisinmaksuajan perusteella (vuosina). Tämä tarkoittaa energiakatselmuksen toteutuskustannusten suhdetta energiakatselmuksessa yksilöityjen ja yrityksen toteuttamien energiatehokkuustoimenpiteiden vuotuisiin nettokustannussäästöihin (nettonykyarvona ilmaistuna). Nettokustannussäästöissä otetaan huomioon vuotuiset bruttokustannussäästöt (jotka liittyvät energiankulutuksen vähenemiseen) sekä energiatehokkuuden parantamiseen tarvittavat investoinnit.

Tuoreessa tutkimuksessa ([22]) arvioitiin energiakatselmusten kustannustehokkuutta takaisinmaksuaikana useissa tyypillisissä yrityksissä. Yleisesti ottaen energiakatselmusten takaisinmaksuaika on 3,1 vuotta tai vähemmän tarkasteltavasta yrityksestä riippuen. Sellaisten yritysten osalta, joiden energiankulutus on yli 10 TJ, takaisinmaksuaika on alle 1,16 vuotta.

Kustannustehokkuuslaskelmassa voidaan ottaa huomioon myös sisäiset kustannukset (esim. energiakatselmuksen tai energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamisen tukemiseen osallistuneen henkilöstön kustannukset) sekä kustannussäästöt muista kuin energiaan liittyvistä hyödyistä.

8.3 **Moninaiset hyödyt**

Yksi syy siihen, miksi yritykset – ja erityisesti pk-yritykset – eivät investoi enemmän energiatehokkuuteen, on se, että hanke-ehdotuksissa keskitytään yleensä vain energiansäästöihin (ks. perinteinen lähestymistapa kaaviossa 4), joka ei ole useimpien yritysten ydinliiketoimintaa. Hanke-ehdotuksista tulee kuitenkin yrityksille kilpailukykyisempiä ja houkuttelevampia, jos niissä kvantifioidaan ja ilmaistaan kaikki energiatehokkuuden parantamisen hyödyt (ks. moninaisiin hyötyihin perustuva lähestymistapa kaaviossa 4), kuten tuotteiden parempi laatu, tuottavuuden kasvu ja parempi sisäympäristön laatu ([23]).

Kaavio 4

Perinteinen vs. moninaisiin hyötyihin perustuva lähestymistapa energiatehokkuustoimenpiteisiin tehtävien investointien edistämiseen (perustuu sivustoon www.mbenefits.eu)

([22]) Euroopan komissio, Energian pääosasto, Groen, W., Egenhofer, C., Musmeci, R.et al.: Technical assistance on assessing the effectiveness of the implementation of the definition of small and medium-sized enterprises for the purposes of Article 8(4) of the Energy Efficiency Directive – Final report, Publications Office, 2021, https://data.europa.eu/doi/10.2833/051248.

([23]) Jotkut Horisontti 2020 -ohjelman hankkeista tarjoavat materiaalia (esim. taustatietoja, ohjeita, xls-taulukoita) kansallisille viranomaisille ja yrityksille energiatehokkuuden moninaisten hyötyjen huomioimiseen, kvantifiointiin ja edistämiseen. Näitä hankkeita ovat esim. M-Benefits (https://www.mbenefits.eu/), DEESME (https://www.deesme.eu/) ja ICCEE (https://iccee.eu/).

8.4 **Energiatehokkuusverkostot**

Energiatehokkuusverkostojen on todistettu olevan toimiva malli, jolla voidaan edistää energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamista yrityksissä. Energiatehokkuusverkosto voidaan määritellä yritysten väliseksi strukturoiduksi, moderoiduksi ja ajallisesti rajatuksi (yleensä 2–4 vuotta) tietämyksen ja kokemusten vaihdoksi, jolla pyritään helpottamaan energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamista. Tyypillisesti ensimmäinen vaihe on tunnistaa energiatehokkuusverkostoon kuuluvien yritysten energiansäästöpotentiaali tekemällä energiakatselmus. Suositeltuja energiatehokkuustoimenpiteitä käytetään yksittäisten ei-sitovien säästötavoitteiden asettamiseen. Yleensä energiatehokkuusverkostolle asetetaan myös ryhmänä yleinen säästötavoite. Seuraavaksi sisäiset ja ulkoiset energia-alan asiantuntijat kokoontuvat säännöllisin väliajoin keskustelemaan energiatehokkuudesta ja mahdollisista toimenpiteistä. Tarvittaessa mukaan otetaan ulkopuolisia asiantuntijoita, joilla on erityisasiantuntemusta. Näin verkoston osallistujat saavat käyttöönsä tietämystä, hyviä käytäntöjä ja ensikäden kokemuksia. Lähestymistapa myös auttaa osallistujia perustelemaan tarvittavat investoinnit omassa yrityksessään ja nostamaan energiatehokkuustoimenpiteiden toteutusastetta. Energiatehokkuusverkostojen mallia ja vaikutusta on dokumentoitu kirjallisuudessa ja useissa raporteissa ([24]).

9. **VAPAUTUS VELVOITTEISTA ENERGIATEHOKKUUSSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANON JOHDOSTA**

Yritykset olisi 11 artiklan 10 kohdan mukaisesti vapautettava 1 ja 2 kohdan vaatimuksista, jos ne panevat täytäntöön energiatehokkuussopimuksen, joka täyttää seuraavat edellytykset:

— Energiatehokkuussopimus kattaa energianhallintajärjestelmän tarvittavat osatekijät.

— Energiatehokkuussopimus on energiatehokkuusdirektiivin liitteessä XV vahvistettujen vaatimusten mukainen ([25]).

Yleisesti ottaen tämän poikkeuksen soveltaminen edellyttää, että sovelletaan vastaavan vaikutuksen periaatetta. Tämä tarkoittaa sitä, että energiatehokkuussopimuksen olisi katettava koko yritys kaikkine toimipaikkoineen ja energiaa kuluttavine järjestelmineen ja prosesseineen. Näiden olisi kuuluttava energiatehokkuusdirektiivin vaatimusten mukaisen energianhallintajärjestelmän piiriin. Käytännössä tällaista tapausta on vaikea kuvitella, koska energiatehokkuussopimuksilla on selkeästi määritellyt järjestelmärajat ja ne kattavat yleensä vain tietyt toimipaikat tai energiajärjestelmät.

Energiatehokkuussopimusten käyttö voi kuitenkin helpottaa energianhallintajärjestelmän käyttöönottoa yrityksessä. Ne yrityksen osat, jotka ovat jo parantaneet energiankäyttöään energiatehokkuussopimuksilla, voidaan jättää energianhallintajärjestelmän edellyttämien toimintojen ulkopuolelle. Jos energiatehokkuussopimuksella esimerkiksi optimoidaan tuotantohallien valaistusta, tätä osa-aluetta ei tarvitse enää käsitellä energianhallintajärjestelmässä. Tällöin täytyy vain varmistaa, että energiahallintajärjestelmässä tarvittavat ja sille hyödylliset tiedot toimitetaan sisäiseen raportointiprosessiin energiatehokkuussopimuksen kohteena olevasta hankkeesta.

10. **VAPAUTUS VELVOITTEISTA YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄN KÄYTÖN JOHDOSTA**

Direktiivin 11 artiklan 11 kohdan mukaan 11 artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan 2 kohdan vaatimuksista voidaan vapauttaa yritykset, jotka ”käyttävät riippumattoman elimen asiaankuuluvien eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioimaa ympäristöjärjestelmää”, edellyttäen, että siihen ”sisältyy liitteessä VI vahvistettujen vähimmäisvaatimusten mukainen energiakatselmus”.

([24]) Esimerkiksi:
Carlén, A. et al., 2016: Energy efficiency networks for small and medium sized enterprises: boosting the energy efficiency potential by joining forces. ECEEE Industry Summer Study 2016. European Council for an Energy Efficient Economy (ECEEE).
IPEEC (International Partnership for Energy Efficiency Cooperation). 2015. Energy Efficiency Networks – An effective policy to stimulate energy efficiency. Pariisi, OECD/IPEEC.
Lisäksi kattavaa dokumentaatiota (saksaksi) on Energy-Efficiency-Networks Initiativen verkkosivustolla https://www.effizienznetzwerke.org/.

([25]) Yksityiskohtaiset tiedot energiatehokkuussopimusten määritelmästä sisältyvät 29 artiklaa koskeviin ohjeisiin.

Direktiivin 11 artiklan 11 kohdan yhteydessä yli 85 TJ:n (tai 10 TJ:n) yritysten vapauttaminen energianhallintajärjestelmää (tai energiakatselmusta) koskevasta velvoitteesta viittaa nimenomaan virallisiin ympäristöjärjestelmiin, jotka täyttävät asiaankuuluvat eurooppalaiset ja kansainväliset standardit, kuten ISO 14000 (ympäristöjärjestelmät) tai ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä (EMAS).

Tätä vapautusta sovelletaan vain, jos kyseiseen ympäristöjärjestelmään sisältyy liitteessä VI vahvistettuihin vähimmäisvaatimuksiin perustuva energiakatselmus (ks.6.3 kohta). Hallintajärjestelmän ja sertifiointielimen sertifioinnin tila (tai tarvittaessa omaehtoisen sertifioinnin tila) on tarkistettava sen varmistamiseksi, että järjestelmän täytäntöönpano täyttää liitteessä VI kuvatut vaatimukset. Kansallisille viranomaisille olisi toimitettava todisteet siitä, että energiakatselmus täyttää liitteen VI vaatimukset ja jäsenvaltion erityisvaatimukset.

Ympäristöjärjestelmä perustuu ”suunnittele/toteuta/tarkasta/toimi”-sykliin. Jos yrityksellä siis on käytössään ympäristöjärjestelmä, johon sisältyy liitteen VI mukainen energiakatselmus, se on toteuttanut jatkuvaa parannusprosessia energiatehokkuutensa parantamiseksi ja sen katsotaan täyttävän 11 artiklan 1 kohdan tai 11 artiklan 2 kohdan vaatimukset. Näin ollen yritys vapautetaan kyseisten säännösten vaatimuksista.

11. **RAPORTOINTIVAATIMUKSET**

11.1 **Yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittäminen**

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ([26]) 14 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on viimeistään 30. kesäkuuta 2024 ja sen jälkeen viimeistään 1. tammikuuta 2034 ja sen jälkeen joka kymmenes vuosi toimitettava viimeisimmän yhdennetyn **kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman** päivitys. Kyseisen asetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava luonnos viimeisimmän yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivityksestä aina vuotta ennen 14 artiklan 2 kohdassa säädettyä määräaikaa.

Asetuksen (EU) 2018/1999 liitteen I mukaisesti jäsenvaltioiden olisi energiatehokkuutta koskevan ulottuvuuden osalta sisällytettävä suunnitelmaan muun muassa toimenpiteitä, joilla edistetään direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan (jolla korvataan direktiivin 2012/27/EU 8 artikla) mukaisia energiakatselmuksia ja energianhallintajärjestelmiä.

11.2 **Edistymisraportit**

Asetuksen (EU) 2018/1999 17 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toimittavat kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia **edistymisraportteja**, jotka kattavat energiaunionin kaikki viisi ulottuvuutta, joista yksi on energiatehokkuus.

Asetuksen (EU) 2018/1999 liitteessä IX olevan 2 osan mukaisesti jäsenvaltioiden on raportoitava vuosina X-3 ja X-2 tehtyjen energiakatselmusten lukumäärä ja lisäksi sellaisten niiden alueella sijaitsevien yritysten arvioitu kokonaismäärä, joihin sovelletaan direktiivin (EU) 2023/1791 11 artiklan 2 kohtaa (jolla korvataan direktiivin 2012/27/EU 8 artiklan 4 kohta) ja kyseisissä yrityksissä vuosina X-3 ja X-2 tehtyjen energiakatselmusten lukumäärä.

Ensimmäiset kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaa koskevat edistymisraportit oli määrä toimittaa 15. maaliskuuta 2023, minkä jälkeen jäsenvaltioiden on raportoitava edistymisestä joka toinen vuosi.

([26]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).